

## Cách Trồng Hoàng Thảo (Dendrobium)

Nhiều người cho rằng những cây lan Việt khó nuôi “mỹ nhân mệnh đoản”. Thực ra không phải như vậy. Nên nhớ rằng mỗi loài lan có một môi trường sinh sống khác nhau cho nên chúng ta không thể nuôi trồng lan Dendrobium y như Cattleya hay Cymbidium và nhất là chúng ta lại ở Hoa Kỳ, Đức, Pháp, Canada v.v... khí hậu thời tiết đều khác hẳn với Việt Nam, vì vậy cần để ý nhưng điểm sau.

Dendrobium là một loài lan gồm trên 1500 giống mọc từ phía Tây Ấn Độ tới Đông Nam Á, Châu Úc và các hòn đảo tại Thái Bình Dương. Theo các tài liệu chúng tôi đã sưu tầm được, Việt Nam có khoảng trên 110 giống. Những giống này thường mọc ở trên các cao độ khác nhau cho nên cách trồng cũng chia ra làm 2 nhóm:

- **Rụng lá vào mùa Thu** như: Den anosmum (Phi Điệp, Dã Hạc), Den. aphyllum (Hạc Vĩ), Den. primulinum (Long Tu), Den. wardianum (Ngũ Tinh), v.v... Nhóm này cần phải tưới bớt nước vào mùa Thu và tưới rất ít hoặc ngưng hẳn vào mùa Đông nếu ẩm độ trên 60%.



Den. anosmum  
Ảnh: Trần ngọc Mạnh



Den. aphyllum  
Trần ngọc Mạnh



Den. primulinum  
Bùi xuân Đáng



Den. wardianum  
Nguyễn thi Khuyên

- **Xanh lá quanh năm** như: *Den. amabile* (thủy tiên tím), *Den. chrysanthum*, (Phi điệp vàng), *Den. lindleyi* (Tiểu điệp), *Den. chrysotoxum* (Kim Diệp), v.v... Nhóm này mùa Đông tưới rất ít, khoảng nửa tháng hay 1 tháng lần một lần và chỉ tưới sơ qua và chỉ tưới khi nào rễ hoàn toàn khô hẳn. **Ở miền Nam California, ẩm độ xuống rất thấp nhất là lại mưa vào mùa Đông, cho nên cần giữ cho cây khô ráo.**



*Den. amabile*  
Bùi xuân Đáng



*Den. chrysanthum*  
Đinh văn Tuyên



*Den. lindleyi*  
Phan kim Ngân

## NHIỆT ĐỘ

Vào mùa Hè nhiệt độ trung bình từ 80-90 F hay 26.7- 32.2 C vào ban ngày và từ 65-70 F hay 18.3- 21.1 C vào ban đêm tức là cần phải có nhiệt độ cách biệt giữa ngày và đêm từ 15- 20 F hay 7- 11 C. **Mùa Đông ban đêm cần lạnh khoảng dưới 50F hay 10C mới ra hoa.** Những giống rụng lá ưa lạnh hơn và những giống lá xanh quanh năm chịu nóng cao hơn.

## ÁNH SÁNG

Lan cần nhiều ánh sáng, nếu thiếu ánh sáng lan sẽ không ra hoa. Những giống thuộc nhóm *Den. nobile* lại cần nhiều nắng hơn cả, lá phải ngả màu vàng mới đủ nắng. Vào mùa Đông lan cần có nhiều ánh nắng ban ngày, vì ánh nắng làm cho cây ấm áp hơn là ở chỗ rợp mát.

## ẨM ĐỘ

Lan cần ẩm độ khoảng 80% vào mùa Hè và 60% vào mùa Đông. Lan mọc trong rừng độ ẩm cao hơn ở nơi chúng ta ở vì nơi đây ít cây cối hơn ở trong rừng, cho nên cần phải tăng cường độ ẩm bằng cách tưới nước xuống dưới đất.

## TƯỚI NƯỚC

Thông thường mùa mưa bắt đầu từ cuối Xuân cho đến đầu mùa Thu (Điều này trái ngược hẳn với miền Nam California, chỉ mưa vào cuối mùa Đông và đầu Xuân). Và lúc này cây non bắt đầu mọc, nên tưới vừa phải tức là mỗi tuần một lần và **tránh tưới vào ngọn cây lan vì nước đọng trong ngọn sẽ làm cho thối ngọn.** Vào mùa Hè khi cây mọc mạnh hãy tưới cho thật nhiều và thật đậm. Khi cây đã hết lớn tưới thưa đi và gần như ngưng hẳn vào mùa Đông.

## BÓN PHÂN

Hòa ½ thìa cà phê hay 1 thìa gạt bằng cho 4 lít nước, bón hằng tuần. Chỉ bón khi cây non mọc mạnh, nên nhớ tưới hôm trước hôm sau mới bón. Không nên bón phân khi cây quá khô, có thể bón trên lá, nhưng tránh bón phân trên ngọn mầm cây vừa mới nhú sẽ làm cho thối ngọn. Muốn cho lan thật tốt hãy bón phân 30-10-10 vào Xuân- Hè và đổi sang 6-30-30 vào mùa Thu, nếu tiếp tục bón bằng loại phân 30-10-10 có nhiều Nitrogene cây sẽ mọc Keiki thay vì ra hoa. Có người bón phân 10-30-20 với dung lượng 1 thìa cà phê cho 4 lít nước cho mùa Xuân-Hạ, tới mùa Thu đổi sang 0-50-0 và chấm dứt việc tưới nước, bón phân vào mùa Đông. Bón bằng phân chuồng nên bón thật loãng và không bón vào mùa Thu vì phân này nhiều chất đạm ( Nitrogen )

## VẬT LIỆU TRỒNG.

Những cây nhỏ có thể buộc vào thân cây hay trên miếng vỏ cây nếu độ ẩm cao trên 60% và mùa hè phải tưới tối thiểu mỗi ngày một lần. Vật liệu trồng trong chậu dùng 1/3 vỏ thông, 1/3 đá, 1/3 than củi lớn từ 1-2 phân cho dễ thoát nước. Nên trồng trong chậu đất hay rổ để tránh việc ứ đọng nước và giữ cho cây khỏi đổ. Chọn chậu thật nhỏ chỉ vừa đủ cho cây mọc trong 2 năm. Loài Dendrobium không ưa động đến rễ, cho nên chỉ thay chậu khi lan bị bệnh hay khi vật liệu trồng đã mục nát và thay chậu vào khi cây non mới mọc rễ.

## THOÁNG GIÓ

Dendrobium là một loài Phong lan, vì vậy cần phải để ở nơi thoáng gió cây mới mọc mạnh và không bị bệnh.

## THỜI GIAN NGỦ NGHỈ

Phần lớn những cây lan Hoàng Thảo cần một thời gian ngủ nghỉ vào mùa Đông, khi ban đêm nhiệt độ xuống còn khoảng 48-50 F hay là 9-10 C với sự cách biệt giữa ngày và đêm khoảng 27-33 F hay 15-18 C. Vì vậy nên để lan ở chỗ có nắng. Thời gian này cần khoảng 2- 3 tháng để lan ra hoa. Lan có thể chịu được lạnh trên mức đông đá vài độ trong một thời gian ngắn với điều kiện thân rễ phải khô nhưng đừng để khô quá lâu. Vào cuối mùa Đông nên phun nước cho cây khỏi bị quá khô. Không phun nước vào những ngày âm u và quá lạnh. Vào mùa Xuân, khi cây bắt đầu ra nụ hay mầm non, khởi sự việc tưới nước nhưng tưới thật thưa và phải đợi khô rễ giữa 2 lần tưới.

## LƯU Ý

- Những giống thân rễ xuống như Den. anosmum, Den crystallinum, Den. wardianum v.v không nên buộc thẳng lên, như vậy sẽ ít hoa hay không ra hoa.
- Nhóm rụng lá có thể ra hoa từ các thân già từ năm trước vì vậy không nên cắt bỏ.
- Mùa ra hoa tùy thuộc vào thời tiết nếu nóng sẽ nở hoa sớm và nếu lạnh sẽ chậm nở hoa.
- Thân cây lan già nếu cắt dài 10-15 và để trên rêu ẩm, từ các đốt có thể mọc ra cây con.